

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

การศึกษา นับเป็นสิ่งจำเป็นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาปัญญา อันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพ และความมั่นคงของประเทศในทุกๆ ด้าน ประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดว่า การจัดการศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ การจัดการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น สถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน และสถาบัน ทางสังคม จะต้องร่วมมือกันจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในทุกเวลา และทุกสถานที่ เพื่อผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงจาก สภาพแวดล้อม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถ สืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่นำไปสู่วิชาชีพ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ การปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ยึดความจริงและผู้เรียนเป็นตัวตั้ง วิชาเป็นส่วนประกอบ และสิ่งแวดล้อม จะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 1)

ดังนั้น การเรียนรู้ และการสร้างลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้ จึงถือเป็นหัวใจ ที่ทำให้ การพัฒนาผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย ใดๆ ก็ดี การเรียนรู้ อันเกิดจากการศึกษาในระบบอย่างเดียว คงไม่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนที่มีร่างกายปกติ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ถูกกีดกันจากสังคม เข้าถึงการศึกษาได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงได้กำหนดไว้ในมาตรา 25 ว่า รัฐต้องส่งเสริม การดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ และมีแนวทางการจัดการศึกษา โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งสถานที่ บุคลากร และงบประมาณ มาส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ ทุกโอกาส ตามความเหมาะสม (เปรมวดี ศรีธนพล. 2549 : 69)

การดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา นับเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็นของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาดังกล่าว จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : 7)

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แต่ละด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคลากรหลักในสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างจริงจัง รวมทั้ง บุคลากรทั้ง 2 กลุ่ม ควรมีมุมมอง มีทัศนคติ หรือมีความคิดเห็นต่อสภาพหรือปัญหาการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ส่งผลทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ แต่จากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งมีตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่แตกต่างกันนั้น มักมีความคิดเห็นต่อสภาพหรือปัญหาการดำเนินงานหลายด้านแตกต่างกัน เช่น ผลการศึกษาของประกอบ กุฎโพธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากตำแหน่งของบุคลากรแล้ว ขนาดสถานศึกษา ซึ่งจำแนกตามจำนวนนักเรียน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านความคิดเห็นที่มีต่อสภาพหรือปัญหาการดำเนินงานด้วยเช่นกัน โดยมีงานวิจัยที่สนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ เช่น ผลจากการศึกษาของทรัพย์ พิลางาม (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ และภารกิจในด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาในสังกัด รวม 179 แห่ง จำแนกเป็น 2 ขนาด ตามกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 2) ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน จำนวน 129 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

จำนวน 50 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2550 ก : 24) และจากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพ ในปีการศึกษา 2549 ที่ผ่านมานั้น พบว่า สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีผลการดำเนินงานหลายประการ ที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาว่าอยู่ในระดับยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น ผลการประเมินคุณภาพ โดยคณะกรรมการในสถานศึกษาว่าอยู่ในระดับยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น ผลการประเมินคุณภาพ โดยคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินภายใน เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษา ในสังกัด มีมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานด้านการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน ระดับคุณภาพเฉลี่ย ร้อยละ 67 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2550 ก : 3) และจากการศึกษาผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2549 ของจังหวัดหนองคาย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในทุกระดับชั้น เช่น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 43.26 วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 38.74 วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 38.54 และวิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 37.22 เท่านั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2550 ข : 13) ประกอบกับ ผลจากการศึกษางานวิจัยของศิริพร ตริยวรัญญู (2549 : 72) ที่ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อปัญหาการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เฉพาะที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 และพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลการวิจัยดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมถึงบริบทของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งหมด รวมทั้ง ข้อมูลที่ได้มาจากความคิดเห็นของครูผู้สอนเท่านั้น

จากข้อสนเทศข้างต้น บ่งชี้ว่า ยังมีสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 หลายแห่ง ที่จำเป็นต้องมีการเร่งรัดและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารวิชาการในสถานศึกษา และในการบริหารวิชาการนั้น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นกิจกรรมสำคัญประการหนึ่ง ที่บุคลากรในสถานศึกษาทุกคน จะต้องตระหนักและเห็นคุณค่า รวมทั้ง ร่วมกันพัฒนาอย่างเป็นระบบ จริงจังและต่อเนื่อง ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แต่ปัจจุบันยังขาดข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงสนใจทำการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้วางแผน กำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 และนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งของบุคลากร ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.2 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งของบุคลากร ต่อการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

3. สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของบุคลากรต่อสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้พิจารณาถึงความแตกต่างด้านขนาดสถานศึกษา ซึ่งจำแนกเป็น 2 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 2) และตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มาเป็นตัวแปรต้น เพื่อศึกษาว่ามีอิทธิพลร่วมกันหรือส่งผลร่วมกันต่อสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : 7) หรือไม่ อย่างไร ดังนั้น จึงกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ตามแผนภูมิที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 หนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 179 แห่ง จำนวน 2,498 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร
 179 คน และครูผู้สอน 2,319 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนด
 ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนรวมของประชากรจากราย Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด.
 2545 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 345 คน แบ่งกลุ่มตามอำเภอที่เป็นที่ตั้งสถานศึกษา เพื่อครอบคลุม
 ประชากรทุกพื้นที่ และแบ่งชั้น จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของบุคลากร แล้วจึง

เทียบสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 167 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 19 คน ครูผู้สอน 148 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 178 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 8 คน ครูผู้สอน 170 คน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

5.3 ตัวแปร (Variables)

5.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

- 1) ขนาดสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 2) จำแนกเป็น
  - 1.1) ขนาดเล็ก
  - 1.2) ขนาดใหญ่
- 2) ตำแหน่ง จำแนกเป็น
  - 2.1) ผู้บริหาร
  - 2.2) ครูผู้สอน

5.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ สภาพการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 7) รวม 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้
- 2) ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3) ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4) ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้ คือ

6.1 การดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของสถานศึกษา เกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษามีอาคารสถานที่หรือมีศูนย์รวมความรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งอยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น บุคคล แหล่งข้อมูล สารสนเทศ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน สามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญได้

ด้วยตนเองตามอัธยาศัย โดยการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่

6.1.1 ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง
การจัดประชุม สัมมนาครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพในการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้
การนำบุคลากรเข้าศึกษา ดูงานจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา การส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมกับ
หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่จัดกิจกรรมให้ความรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การจัดศูนย์วิทยากร
เพื่อรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ให้ครู ได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดประกวด
การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา การจัดนิเทศภายในเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และ
การประเมินผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

6.1.2 ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การจัดระบบข้อมูล
สารสนเทศให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน การบำรุง รักษา วัสดุอุปกรณ์ การสร้างและพัฒนา
แหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนา การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้ยกระดับ
และทันสมัย การส่งเสริมการเรียนรู้โดยการสืบค้นสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต และการส่งเสริม
การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมทั้ง การประเมินและสรุปผลการดำเนินงานพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6.1.3 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม หมายถึง การกำหนด
เป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา และสาระการเรียนรู้ การสำรวจ
ความพร้อมทางด้านสภาพของโรงเรียน การระดมสรรพกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษา
และชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การออกแบบบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
การจัดให้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการจัด
แหล่งเรียนรู้ และการสรุปและประเมินผลแหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผนพัฒนาต่อไป

6.1.4 ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การวิเคราะห์
คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ
สภาพแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
ด้วยตนเองโดยใช้แหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาและร่วมกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้อื่นๆ
ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาตามความสนใจ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประเมินตนเอง
ในการศึกษาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ การให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่เป็นผลจากการเรียนรู้จาก

แหล่งเรียนรู้ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประเมินแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

6.2 สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2550 ทุกแห่ง

6.3 ขนาดสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น 2 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน โดยยึดตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 2) ได้แก่

6.3.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน

6.3.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

6.4 บุคลากร หมายถึง บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย-เขต 1 ปีการศึกษา 2550

6.5 ตำแหน่ง หมายถึง บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

6.5.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

6.5.2 ครูผู้สอน หมายถึง รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครู ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

6.6 ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การมีอิทธิพลร่วมกันหรือมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน หรือการมีผลร่วมกัน ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของบุคลากร ต่อสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการวางแผน และกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้บังเกิดประสิทธิผลสูงสุดในโอกาสต่อไป